

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Sectio IV. De cultu Sanctis, & imaginibus debito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

SECTIO IV.

DE

CULTU SANCTIS ET IMAGINIBUS
DEBITO.

CAPUT I.

Sancti recte & pie invocantur.

Suam hæretici ignorantiam produnt, dum catholicos accusant, quasi Deo debitam adorationem rapiant, Sanctos invocando, eorumque venerando imagines & reliquias. Hunc Symboli articulum minime illi intelligunt: *Credo Sanctorum Communionem*: quo articulo hæc invocatio nititur.

Omnes fideles Christi esse membra negare nequeunt, unum esse corpus inter se, & unum cum illo. Id ipse Patrem oravit, antequam pateretur: *Ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint* (Joan. 17.). Hæc unio, imo unitas tanta est, ut dicat Christus ipse apud Joannem: *Nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de celo* (cap. 3.). In cælum quidem ascendunt Sancti, sed tamquam Christi membra. Porro quemadmodum si in montem homo ascendat, non ejus brachium aut scapula ascendere dicitur, sed homo, aut hominis corpus; ita cum in cælum

lum ascendunt Sancti, Christus ascendere dicitur, quia tamquam Christi membra Sancti ascendunt (*August. tract. 12. in Joan.*). Unum illi cum Christo sunt corpus, in illis ipse manet ipsique vicissim cum illo & in illo. Quando igitur orant in cælo Sancti, in illis orat Christus. Non Petrus neque Paulus a Christo sejuncti pro hominibus orant, sed Christus in Petro & in Paulo pro hominibus orat. Quæ cum ita sint, potestne Dei honor imminui, si a Filio suo exoretur. Quomodo mediatoris officium & dignitatem Filius amittit, si hoc ille officium exercat in Sanctis, quos oramus? Ait sanctus Paulus: *Ipsè Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus* (*Rom. 8.*); quia nos orare facit. Sed in cælo Christus in Sanctis orat; ipse enim Spiritus est, qui eos animat & movet, & tamquam caput eorum opera moderatur ac regit, ita ut omnia cum illo & in illo agant, Dicunt Deo justis: *Omnia opera nostra operatus es in nobis* (*Isaie 26.*); ipse enim bonorum omnium operum est principium, & licet ipsi quoque cooperentur, eorum tamen cooperatio magis Dei donum, quam illorum est meritum, Dei enim gratia volunt, & agunt, *qui operatur & vult & perficere* (*Philip. 2.*). Hinc docet sanctus Augustinus, Deum sua dona coronare, dum opera nostra bona coronat. Verum in cælo, ubi non erit opus opera bona agere, sed pro iisdem merces accipitur, perfectius Deus & validius in Beatis operatur; justis enim ibi Deo perfectius uniuntur, nec malo libertatis suæ usu poterunt deinceps ab eo separari. Neque Petrus igitur

neque Paulus a Christo sejuncti pro nobis orant, sed Christus ipse in Petro & Paulo orat, quamvis propter Sanctorum communionem preces nostras Petro & Paulo offeramus. Sicut enim fidelium unitas cum Christo Christi unitatem cum Patre repræsentat; ita fidelium inter se unitas eorum cum ipso imitatur unitatem. Quomodo igitur hæc oratio, quæ a fidelibus tamquam corporis hujus mystici membris promanat, illius maiestatem lædet, qui corporis hujus est caput? Si quis id asserat, sapientiæ ejus & bonitati injuriam irrogat, & hujusce corporis naturam dissolvit. Fatentur hæretici posse fideles in hoc sæculo alterum pro altero orare, quin Christi mediationis officium lædant. Id autem præstare possunt fideles, quoniam sunt *invicem membra* (Ephes. 4.). Quomodo ergo Christo injuriam afferent justorum preces, cum per gloriam Christi corpori membra hæc perfectius adhærebunt, nec ab illo ultra dividantur.

Nolo hic cæteras rationes & argumenta afferre, quibus Theologi hunc nostræ fidei articulum tuentur; theologica siquidem opus esset lectio: ego vero Parochos modo instruo, ut perspicue catholicam fidem explicent. Si articulus hic rejiciatur, oportebit sanctorum Patrum omnium auctoritatem respuere, qui suis inscriptis Sanctorum precibus se commendarunt, oratoria deinde & templa destruere in Sanctorum honorem a primis usque Ecclesiæ sæculis Fidelium pietate extructa. Verum a fiducia, qua Sanctorum preces poscimus, superstitio &

inordinata devotio abesse debet. Publico cultu non sunt honorandi, quos illo dignos Ecclesia non declaravit; licet clam illos colere possimus qui nondum in Sanctorum album sunt relati. Lucilla matrona hispana Martyris cujusdam confessa, quem Martyribus Episcopus non accensuerat osculari solebat: propterea Cæcilianus sapienter illam arguerat: cum autem ipse Carthaginensis Episcopus fuisset electus, schismaticis se illi conjunxit, ut auctoritate sua & divitiis ejusdem electioni adversaretur. Nec temere Sanctorum merita sunt æstimanda, nec privato suo iudicio unum alteri anteferre licet: nec eorum suffragia sunt poscenda, ut ea impetremus quæ æternæ salutis obsunt: nec iis est fidendum ita ut merito temere manifestis periculis objiciamus, aut in peccato perseveremus. Denique sancti Augustini dictum altâ mente reponendum: *Summa religionis est, imitari quod colis.*

CAPUT II.

Honor sacris Imaginibus merito exhibetur.

Controversiam de Imaginibus magno præteritis ardore agitant moderni hæretici: reverentur, idololatrias appellare catholicos, qui illas colunt; quamvis demonstrare nequeant eundem a nobis cultum imaginibus exhiberi quo idola sua Ethnici colebant. Ab idolis sacras imagines distinguendæ: rem veram istæ representant, illa vero rem fictam. Quamobrem ait sanctus Paulus: *Scimus quia nihil est idolum in mundo* (I. Cor. 8.). Ex idololatriâ

igitur prohibitione non recte infero, omnem quoque imaginem aut effigiem a Deo prohiberi. Suum præceptum primus ipse violasset, cum supra Arcam duas Cherubim imagines fieri iussit (*Exod. 25.*), & cum ejusdem jussu æneum Moyses serpente in deserto exaltavit, in quem aspicientes a serpentum moribus sanabantur (*Num. 21.*).

Libens quidem fateor binis prioribus Ecclesie sæculis non fuisse passim cultas imagines; sed hujusce rei manifesta est ratio. Primo non certa fideles loca habebant, ubi conventus suos agerent: deinde idololatria erat destruenda, nec relinquenda ethnicis ansa fideles accusandi, quasi idola ipsi etiam colerent. Tertullianus nihilominus refert accusatos fideles, quod Crucem colerent; cultus ergo ejus ævo cruci exhibebatur. Cum vero cessavit hoc periculum, & christiana Religio radices egit, in ecclesiis imagines colere cæpere Catholici, ut fidelium oculis Martyrum propter Evangelium cruciatus subjicerent, quemadmodum homiliae, in eorum festis ab Episcopis habitæ, eorundem victorias auditorum animis subjiciebant.

Duplici modo pingi aliquid potest: primo, ut perfectum naturæ illius similitudinem repræsentent; deinde ut verosimile aliquid, aut historicum fingas. Primo modo Deus pingi nequit, aut sancta Trinitas; & hoc sensu interdixere Concilia nonnulla Dei fingere imaginem. Verum si altero pingendi modo utamur, nihil vetat Deum pingi sub specie aliqua, quæ operationes

nes ejus imperfecte repræsentet. De Deo frequenter sacræ Litteræ loquuntur; ac si brachia gereret, manus, os, pectus, & cor. Dicendumne est sic loquentes sacras Litteras Deo irrogare injuriam cum ipse spiritus sit? Quare igitur injuriam illi inferre dicenda est Ecclesia, dum sub humana specie Deum repræsentat. Cur sub columbæ specie exempli gratia Spiritum sanctum pingere non licebit, sub qua revera supra Deum filium, dum baptizaretur, apparuit?

Haud inficior, populum interdum aliquando in imaginum cultu superstitionem committere monstruosam quandoque, indecoram, turpem & mundanam; verum has Ecclesia non approbat, imo Episcopis præcipit, ut eas in visitationibus suis amputent, & evellant. Tridentina Synodus præcipit (*Sess. 25.*), ut debitus illis honor exhibearur, idest pius, qui ad prototypa referatur. Piæ interdum personæ rudi quadam & indocta erga puerum Jesum, aut sanctam Virginem devotione, eorum imagines indecore oblectantur, aut superbo & prophano cultu exornantur. His posset illud vere dici: *Ut quid perditur hæc?* Vera pietas hos excessus non approbat, debetque prudens Confessarius pœnitentes suos ab hujusmodi retrahere.

Retinendus itaque in Ecclesia est sacrarum imaginum usus, quarum multiplex est fructus. Juvant primo ad alendum augendumque amorem erga Deum & Sanctos, quos ipsæ repræsentant. Deinde nos ad virtutum imitanda exempla excitant, quæ exprimunt; quemadmodum

II. *Ritus, quo Crux dominica colitur* Sc. 473

dom obscenæ imagines ad luxuriam inflammant. Tum passionis Christi, cæterorumque ejusdem mysteriorum memoriam renovant, sicut & illud tritium factorum, quæ Sancti patrarunt. Præterea hoc cultu testamur eandem nos cum Sanctis habere fidem, eorumque doctrinam sequi. Denique exteriori hoc cultu prototypa ipsa veneramur, eorumque salutaria exempla oculis subjiciuntur.

C A P U T III.

Ritus, quo Crux dominica colitur, sanctus ac perantiquus est.

Crucifixum oderit oportet, qui cum recentioribus hæreticis Crucis signum detestatur, ejusque usum supersticiosum dicit. Soli dæmones Crucem verentur, nec amant, quia ejus sentiunt virtutem, qua e corporibus ejiciuntur, sicut nos docet historia. Si a fidelibus Sanctorum colendæ sunt imagines, potiori jure Crux est veneranda; ipsa etenim nostræ redemptionis instrumentum fuit, cui Dei filius affixus fuit, & quam divino ipse tinxit Sanguine. Ex ecclesiastica Historia discimus (*Cyrrill. catech. 10, & 13.*), statim ac a Constantini matre Helena Crux reperta est, ejus ope editum miraculum; illamque tunc a Christianis coli cœptam. Ubi que terrarum ejus sunt distributæ particulæ (*Socrat. lib. I. cap. 17.*), quas e collo pendentis religiosæ personæ gestabant, ut ad sororem suam Macrinam scribens sanctus Gregorius Nazianzenus testatur (*Epist. 11.*). Ejusdem frustula

stula veluti prætiosa munera mittebat sanctus Paulinus; & Crucis virtute magnum se incendium extinxisse testatur. Quotannis in Hierosolymitana Ecclesia Exaltationis sanctæ Crucis dies festus celebratur, & magno apparatu peregrini qui frequentes Hierosolymam adventabant, Cruce ostendebatur. Postea vero quam accepto divinitus signo Constantinus Cruce vexillum insigne vit, quod Labarum vocant, *res quæ antea hominibus probro ac ludibrio fuerat, venerationis & gloriæ esse cœpit* (*Brev. Rom. 3. Maji.*) Theodosius cavet ne supra pavementum Cruce pingeretur, ut incedentium pedibus hoc signum non tereretur. Pecuniis hanc insculpi iussit Principes, & supra diademata sua hanc Reges collocarunt.

A primis Ecclesiæ sæculis frontem Cruce signo armare consuevere Christiani. Antiquus Ecclesiæ Scriptor Tertullianus testatur, ad quodlibet negotium consuevisse fideles se Cruce signare. Christianos hortatur sanctus Ambrosius, ut a Crucis signo actionem suam quamlibet aspiciantur. Ad virginem Eustochium scribens sanctus Hieronymus sic illam admonet: *omnem incessum manus pingat Domini Crucem.* Multiplex Crucis signum cæremonias comitabatur, quibus Catechumeni præparabantur ad Baptismum. Id de se ipse testatur inquiens: *Signabar jam signo Crucis.* De iis vero loquens, qui nondum baptizati erant, inquit: *Si petas a Catechumeno, an Christianus sit, signat se signo Crucis.* Nec timet subicere Catechumenus.

Catechumenos secundum quemdam modum suum
per signum Christi & orationem sanctificari puto.
Ridicule cum hæreticis opponitur, non esse
filios eam trabem veneraturos, in qua eorum
pater suspendio fuerit necatus, ut hinc fideles a
signo Crucis abhorreant; quasi Christus reus
fuisse, qui pro suis delictis mortem oppetiisset,
non vero tamquam noster Redemptor pro pec-
catis nostris mortuus esset.

Quamvis hoc signum naturaliter ex se non
operetur, cum illo frontem signamus, super-
stitiosum nil agimus; hoc signum siquidem di-
vinitus est institutum, & supernaturalis est ejus
operatio. Religiosum igitur & salutare est Cru-
cis signum; sed dum illo frontem signamus,
Crucis Christi amorem, venerationem, & desi-
derium cor gerat oportet, quo Christianæ reli-
gionis spiritus continetur.

SECTIO V.

DE

PECCATIS RELIGIOSO CULTUI
OPPOSITIS,

CAPUT I.

Blasphemiæ notio, & gravitas.

Blasphemia contumeliosa in Deum locutio est,
ac divinæ præprimis laudi opponitur. Deum
laudamus aut ejus excellentiam & perfectiones
annun-